

MINISTARSTVO KULTURE

**IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI ZAKLJUČAKA VLADE
CRNE GORE**

/broj 07-3983 od 28. decembra 2017. godine/

Cetinje, jun 2018. godine

SADRŽAJ

1. Uvod
2. Cilj Izvještaja
3. Aktivnosti na realizaciji Zaključaka Vlade
4. Utrošena sredstva
5. Ocjena stanja
6. Predlog mjera

1. UVOD

Vlada Crne Gore, na sjednici od 21. decembra 2017. godine, razmotrila je Informaciju o problemima u radu JU Narodni muzej Crne Gore, koju je dostavilo Ministarstvo kulture, i s tim u vezi donijela sljedeće:

ZAKLJUČKE

1. Vlada je usvojila Informaciju o problemima u radu JU Narodni muzej Crne Gore.
2. Zadužuje se Ministarstvo kulture da, do kraja januara 2018. godine, Vladi dostavi predlog za formiranje Državne komisije za nadzor nad postupkom revizije muzejskog materijala u JU Narodni muzej Crne Gore.
3. Zadužuje se Uprava za zaštitu kulturnih dobara da izvrši popis, selektovanje i digitalizaciju dokumentacije o pokretnim kulturnim dobrima JU Narodni muzej Crne Gore, i dostavi je Ministarstvu kulture do kraja prvog kvartala 2018. godine.
4. Zadužuje se JU Narodni muzej Crne Gore da završi reviziju muzejskog materijala i muzejske dokumentacije, shodno nalazima Ministarstva kulture i u saradnji sa Državnom komisijom završi poslove na utvrđivanju stanja i broja ukupnog muzejskog materijala.
5. Zadužuje se Ministarstvo kulture da kroz Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2018. godinu, obezbijedi sredstva za nabavku materijala, uređaja i opreme za rukovanje, pakovanje i trajno pohranjivanje muzejskog fonda u centralnom i pomoćnom depou JU Narodni muzej Crne Gore.
6. Zadužuje se Ministarstvo kulture da o sprovedenim aktivnostima, a na osnovu izvještaja Uprave za zaštitu kulturnih dobara, JU Narodni muzej Crne Gore i Državne komisije o svemu dva puta godišnje informiše Vladu Crne Gore.

2. CILJ IZVJEŠTAJA

Cilj Izvještaja je da:

- informiše Vladu Crne Gore o sprovedenim aktivnostima, za prvi polugodišnji period realizacije Zaključaka Vlade broj 07-3983 od 28. decembra 2017. godine, a na osnovu izvještaja Uprave za zaštitu kulturnih dobara, JU Narodni muzej Crne Gore i Državne komisije;
- prikaže preduzete aktivnosti Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturnih dobara, JU Narodni muzej Crne Gore i Državne komisije;
- predloži Vladi Crne Gore određene mjere i aktivnosti radi realizacije Zaključaka.

3. AKTIVNOSTI NA REALIZACIJI ZAKLJUČAKA VLADE CRNE GORE

Shodno predmetnim Zaključcima Vlade Crne Gore, Ministarstvo kulture je u januaru 2018. godine pristupilo aktivnostima na formiranju prijedloga za obrazovanje i sastav Državne komisije, koje su, pored ostalog, obuhvatile komunikaciju sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, Ministarstvom javne uprave i Ministarstvom pravde, a radi dobijanja prijedloga za predstavnike ovih resora za sastav navedene komisije (akt br. 01-99 od 19.01.2018. godine). Nakon dobijanja traženih podataka od Ministarstva pravde (akt br. 01-99/3-2 od 26.01.2018. godine), Ministarstva unutrašnjih poslova (akt br. 01-050/18-3281/2 od 25.01.2018. godine) i Ministarstva javne uprave (akt br. 01/2-050/18-221/2 od 23.01.2018. godine), Ministarstvo kulture je cijeneći nadležnosti navedenih državnih organa i stručne kompetencije iz oblasti muzejske djelatnosti i zaštite kulturnih dobara, formiralo prijedlog za sastav predmetne komisije, kao i Prijedlog odluke o obrazovanju Državne komisije za nadzor nad postupkom revizije muzejskog materijala i muzejske dokumentacije Javne ustanove Narodni muzej Crne Gore. Aktom br. 01-99/3 od 29.01.2018. godine, Ministarstvo kulture je navedeni Prijedlog uputilo Sekretarijatu za zakonodavstvo, koji je aktom br. 04-103 od 29.01.2018. godine dao pozitivno mišljenje.

Na prijedlog Ministarstva kulture, a na osnovu člana 12 stav 3 Uredbe o Vladi Crne Gore ("Službeni list CG", br. 80/08 i 14/17), Vlada Crne Gore, na sjednici od 1. februara 2018. godine, donijela je Odluku o obrazovanju Državne komisije za nadzor nad postupkom revizije muzejskog materijala i muzejske dokumentacije Javne ustanove Narodni muzej Crne Gore ("Službeni list CG", br. 013/18 od 28.02.2018. godine). Shodno navedenoj Odluci, Državna komisije za nadzor nad postupkom revizije muzejskog materijala i muzejske dokumentacije Javne ustanove Narodni muzej Crne Gore (u daljem tekstu: Državna komisija), obrazovana je u sastavu: dr Aleksandar Čilikov, predsjednik; Violeta Vujisić, načelnica Direkcije za unutrašnju kontrolu nad zaštitom tajnih podataka, Ministarstvo unutrašnjih poslova; Jelena Krivokapić, samostalna savjetnica II u Kabinetu ministra, Ministarstvo unutrašnjih poslova; Senad Crnovršanin, načelnik Direkcije za normativne poslove i praćenje propisa iz oblasti lokalne samouprave, Direktorat za lokalnu samoupravu, Ministarstvo javne uprave; Lidija Mašanović, načelnica Direkcije za IPA i druge međunarodne projekte, Ministarstvo pravde; Predrag Malbaša, dipl. arheolog; Anđa Kapičić, dipl. historičarka umjetnosti; Nadežda Jabučanin, dipl. etnolog i Silvana Radonjić, dipl. pravica.

Zadatak Državne komisije je vršenje nadzora nad postupkom revizije muzejskog materijala i muzejske dokumentacije organizacionih jedinica Narodnog muzeja (Etnografski muzej, Umjetnički muzej, uključujući i Crnogorsku galeriju umjetnosti "Miodrag Dado Đurić", Istorijski muzej, uključujući i Muzej kralja Nikole, Njegošev muzej, kao i rodne kuće kralja Nikole i Njegoša, na Njegušima) i utvrđivanje stanja, broja i vrijednosti muzejskog materijala.

Nadalje, predmetnom Odlukom su uređena pitanja predsjedavanja sjednicama, mjesto rada, mogućnost i način prisustva predstavnika Ministarstva kulture sjednicama, mogućnost angažovanja stručnih i obrazovnih ustanova, istaknutih naučnih i stručnih radnika, kao i korišćenje međunarodne stručne pomoći, obaveza dostavljanja polugodišnjeg izvještaja o radu, kao i obavljanje administrativno-tehničkih poslova zaposlenih u Ministarstvu kulture i Upravi za zaštitu kulturnih dobara, koje odredi ministar kulture, a za potrebe Komisije.

Ministarstvo kulture je aktom broj 01-236 od 31. januara 2018. godine, Upravi za zaštitu kulturnih dobara i **JU Narodni muzej Crne Gore (u daljem tekstu NMCG)**, procesuiralo predmetne Zaključke radi blagovremenog postupanja i obavještavanja Ministarstva. Shodno navedenom, **Uprava za zaštitu kulturnih dobara (u daljem tekstu: Uprava)**, aktom broj 02-24/2018-1 od 02. februara 2018. godine, dostavila je elaborate o revalorizaciji kulturnih dobara koji su posjedu 13 pravnih lica, među kojima i NMCG, sa podacima o broju predmeta koji nijesu identifikovani u postupku revalorizacije. Takođe, na osnovu navedenog akta Ministarstva kulture, Uprava je popis sa selektovanom i digitalizovanom dokumentacijom o pokretnim kulturnim dobrima JU Narodni muzej Crne Gore, dostavila Ministarstvu aktom br. 02-24/2018-2 od 26. Marta 2018. godine, a saglasno tački 3 Zaključaka Vlade Crne Gore. Elektronsku formu dostavljene dokumentacije, Ministarstvo kulture je prosljedilo NMCG, aktom broj 04-236/4-2 od 30. Marta 2018. godine.

Aktivnosti Ministarstva kulture u odnosu na mjere naložene NMCG, a navedene u Informaciji o problemima u radu JU Narodni muzej Crne Gore, koju je usvojila Vlada Crne Gore predmetnim Zaključkom, realizovane su nakon akata i urgencija (br. 01-255/4 od 17.10.2017. godine i 01-255/5-2017 od 12.01.2018. godine). Shodno navedenim aktima, NMCG je dostavio informaciju o stepenu izvršenih mjera, aktom broj 01-71 od 17. januara 2018. godine. Cijeneći predmetnu informaciju, Ministarstvo kulture je aktom broj 01-236 od 31. januara 2018. godine, obavijestilo NMCG da je ovaj organ nedvosmisleno utvrdio da propisane mjere nijesu sprovedene, i da će, shodno ovlašćenjima iz člana 79 stav 1 Zakona o državnoj upravi ("Službeni list Republike Crne Gore", broj 38/03, "Službeni list Crne Gore", br. 22/08, 42/11, 54/16) i člana 13 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br.: 05/12, 25/12, 44/12, 61/12, 20/13, 17/14, 06/15, 80/15, 35/16, 41/16, 61/16, 73/16, 03/17, 19/17), izvršiti kontrolu u pogledu realizacije, odnosno nerealizacije istih. Kontrola je izvršena 01.02.2018. godine, o čemu je sačinjen Zapisnik broj 01-236/2. Ministarstvo kulture je aktom broj 01-236/4 od 13. februara 2018. godine, obavijestilo NMCG, a na osnovu zaključka iz Zapisnika i uvida u akte koji su priloženi tokom kontrole i čine sastavni dio istog, o sljedećem: da Nacrt pravilnika o uslovima i načinu ostvarivanja uvida u muzejsku građu i muzejsku dokumentaciju i Prijedlog pravilnika o korišćenju arhivske i bibliotečke građe i uslugama korisnicima Arhivsko-bibliotečkog odjeljenja Narodnog muzeja Crne Gore, nisu usklađeni sa članom 11 stav 2 Pravilnika o zaštiti muzejskog

materijala i muzejske dokumentacije, kao ni sa propisima koji uređuju zaštitu kulturnih dobara, muzejsku, bibliotečku i arhivsku djelatnost; Izvještaj o zatečenom stanju predmeta štafelajnog slikarstva u izložbenim prostorima, iz 2017. godine, predstavlja realizaciju dijela mjere i ne odnosi se na ukupno izloženi muzejski materijal; prilog koji se odnosi na popis prostorija gdje se čuva izloženi muzejski materijal i muzejska dokumentacija, po objektima, sa podacima o broju kopija ključeva, predstavlja osnov za realizaciju mjere koja se odnosi na izradu pravila upotrebe, ovlašćenja i odgovornosti za sve prostorije u objektima Muzeja, koja mogu biti uređena aktom o bližim uslovima uslovima i načinu vršenja kontrole pristupa osoblja i korisnika muzejskog materijala i muzejske dokumentacije; Nacrt pravilnika o pristupu depoima JU Narodni muzej Crne Gore, nije u skladu sa propisima koji uređuju zaštitu kulturnih dobara i muzejsku djelatnost, niti predstavlja potpuno izvršenje mjere koja se odnosi na utvrđivanje depozitnog režima i vršenje mjera zaštite muzejskog materijala koji se čuva u depoima, kao i da nije dostavljen akcioni plan za izradu naloženih dokumenata. Aktom br. 01-413 od 20. februara 2018. godine, NMCG je dostavio kompletan izvještaj o konzervatorskom pregledu stanja izloženog muzejskog materijala, a u skladu sa članom 9 Pravilnika o zaštiti muzejskog materijala i muzejske dokumentacije.

Shodno Zaključku Vlade Crne Gore, Ministarstvo kulture je kroz Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2018. godinu, koji je utvrdila Vlada Crne Gore na sjednici od 28. decembra 2017. godine i donijela Zakluče br. 07-4071 od 11. januara 2018. godine, obezbijedilo sredstva za nabavku materijala, uređaja i opreme za rukovanje, pakovanje i trajno pohranjivanje muzejskog fonda u centralnom i pomoćnom depou JU Narodni muzej Crne Gore. Dio sredstava, od ukupnog iznosa od 79.200,00 eura, Ministarstvo kulture je uplatilo NMCG u aprilu 2018. godine. Jedna od aktivnosti je kontinuirano praćenje realizacije navedenog projekta, kroz poštovanje potpisanog ugovora, rokova, namjenskom utrošku sredstava, komunikaciji, izvještavanju realizatora, do konačne realizacije.

Aktom br. 04-2112 od 30. maja 2018. godine, Ministarstvo kulture je uputlo zahtjev za dostavljanje polugodišnjeg izvještaja, Upravi, NMCG i Državnoj komisiji, na osnovu kojeg su dostavljeni isti, i to aktom broj: 01-167/2018-1 od 07. juna 2018. godine od Uprave, 01-1955 od 18. juna 2018. godine od NMCG i 01-2495 od 19. juna 2018. godine od Državne komisije.

Uprava je u svom izvještaju navela da je, shodno Zaključku Vlade Crne Gore, kao što je već navedeno, Ministarstvu kulture, u ostavljenom roku, dostavila 467 dokumenata u digitalnoj formi koji se odnose na pokretna kulturna dobra NMCG.

NMCG je u izvještaju dostavio informacije o formiranju 4 komisije za reviziju muzejskog materijala i muzejske dokumentacije, i druge povezane podatke, i to za:

1. Umjetnički muzej (rješenje br. 01-2542 od 13. oktobra 2015. godine), koja je izradila plan i metod rada br. 01-2626 od 22. oktobra 2015. godine i sačinila popisne liste muzejskog materijala. Postupajući po nalogu Inspektora za kulturnu baštinu Komisija za reviziju Umjetničkog muzeja je redovno dostavljala mjesečne izvještaje rada Komisije o broju obrađenih predmeta, ukupno 14 izvještaja, za period od 01. novembra 2016. do 28. decembra 2017. godine. Takođe, po zahtjevu Državne komisije, dostavljena je dokumentacija: o planu i metodi rada revizione komisije, popisne liste muzejskog materijala u formi tabele i zapisnici na preko 700 strana, kao i dva izvještaja o radu u izvještajnom periodu po Zaključcima Vlade Crne Gore. Shodno navedenim izvještajima, ova

revizijska komisija je u periodu od njenog formiranja 13. oktobra 2015. godine do 31. maja 2018. godine pregledala više od 99% ukupnog fonda Umjetničkog muzeja (odnosno muzejskih predmeta koji se nalaze u prostorima za ekspoziciju, depozitnim prostorima, i svim drugim prostorijama u objektima Narodnog muzeja kao i muzejskih predmeta koji su privremeno ustupljeni drugim institucijama), snimljeno je preko 25000 fotografija, sačinjeno oko 800 strana zapisnika i izrađeni konzervatorski kartoni za svaki pregledani predmet. Sačinjen je i tabelarni pregled fonda prema svim knjigama inventara i drugim izvorima/evidencijama; vođeno je precizno evidentiranje smještaja muzealija; prikupljeni su podaci o gabaritima predmeta za potrebe planiranja, deponovanja, transporta i evakuacije; izrađene su fotografije i konstatovanje stanja, izrađeni su konzervatorski listovi sa deskripcijom stanja prema važećem pravilniku. Paralelno sa navedenim aktivnostima pokrenuto je snimanje svih knjiga i arhiva Muzeja, prikupljanje statističkih podataka za stručni registar prema ICOM-ovim upitnicama, prikupljanje i objedinjavanje svih dokumenata o transformaciji Ustanove i kretanju muzejskog materijala, kao i utvrđivanje muzejske vrijednosti za potrebe planiranja smještajnog prostora i planova za vanredne situacije. U periodu od 13. marta do 10. maja 2018. godine članovi revizijske komisije Umjetničkog muzeja radili su na sravnjivanju podataka prikupljenih tokom revizije, na ukupno 2.720 muzejskih predmeta.

2. Etnografski muzej (rješenje br. 01-3245 od 01. decembra 2017. godine), sa zadatkom da odradi reviziju fonda Etnografskog muzeja do 31. decembra 2018. godine i sačini izvještaj o reviziji u roku od 3 mjeseca po okončanju revizije. Ova komisija je formirala popisne liste u elektronskoj formi, a na osnovu knjige inventara Etnografskog muzeja. Postupajući po nalogu Inspektora za kulturnu baštinu, u periodu od 31. januara do 04. juna 2018. godine, Komisija je dostavila pet periodičnih izvještaja o radu. Po zahtjevu Državne komisije, Komisija je dostavila izvještaj br. 01-1847 od 13. juna 2018. godine o zatečenom stanju u depou Etnografskog muzeja zaključno sa 31. maja 2018. godine. Prema navedenom izvještaju fond Etnografskog muzeja broji ukupno 4.435 predmeta od kojih je 4.209 predmeta unešeno u knjigu inventara po starom modelu osnovnog lista, a 226 predmeta je obrađeno po novom osnovnom listu u elektronskoj formi. U toku postupka revizije do 31. maja 2018. godine Komisija za reviziju fonda Etnografskog muzeja je pregledala i obradila 2.085 predmeta iz različitih zbirki.

3. Istorijski muzej (rješenje br. 01-3426 od 01. decembra 2017. godine), sa rokom za završetak postupka revizije 31. decembra 2018. godine, nakon čega je, u roku od tri mjeseca, Komisija obavezna da sačini Izvještaj o reviziji. Predmetna komisija je izradila plan i metod rada revizijske komisije br. 01-64 od 15. januara 2018. godine i sačinila popisne liste muzejskog materijala. Ista je obuhvatila sve unutrašnje organizacione jedinice Istorijskog muzeja (Stalna postavka – Vladin dom, Njegošev muzej – Biljarda, Muzej kralja Nikole, Njegoševa rodna kuća, Mauzolej Petra II Petrovića na Lovćenu, Mauzolej crnogorskih vladara). Postupajući po nalogu Inspektora za kulturnu baštinu, Komisija je u periodu od 01. marta do 01. juna 2018. godine, dostavila četiri periodična izvještaja o broju obrađenih predmeta. Na zahtjev Državne komisije, Komisija za reviziju Istorijskog muzeja je dostavila: akt br. 01-1178 od 04. maja 2018. godine, akt br. 01-1595 od 01. juna 2018. godine kao i izvještaj br. 01-1885 od 14. juna 2018. godine u kojem su ukratko navedeni rezultati dosadašnjeg rada Komisije. Zaključno sa 14. junom 2018. godine članovi Komisije su imali uvid u oko 3.300 muzejskih predmeta iz fonda nekadašnjeg Muzeja NOB-a, oko

1.190 muzejskih predmeta iz fonda nekadašnjeg Poštanskog (PTT) muzeja i oko 140 muzejskih predmeta neidentifikovane matične provenijencije.

4. reviziju dokumentacije (rješenje br. 01-308 od 07. februara 2018. godine). Rok za završetak postupka revizije je 30. septembar 2018. godine. Komisija je donijela Plan i metod rada br. 01-308 od 07. februara 2018. godine. Postupajući po zahtjevu Državne komisije, Komisija za reviziju dokumentacije je dostavila izvještaj o svom radu br. 01-1886 od 14. juna 2018. godine. Imajući u vidu da je u prethodnom periodu Narodnom muzeju u više navrata nalagano da izvrši prikupljanje, objedinjavanje, evidentiranje i pripremu za mikrofilmovanje svih vrsta muzejske dokumentacije (rješenje Ministarstva kulture br.02-195/2 od 21. aprila 2004. godine, Zaključci Vlade Crne Gore br. 03-8158 od 12. oktobra 2006. godine i akta Ministarstva kulture br. 04-1674 od 23. jula 2012. godine i br. 01-2550/4 od 17. oktobra 2017. godine), Komisija je kao prioritet u svom radu postavila pružanje stručne i logističke podrške svim jedinicama i službama muzeja radi što kvalitetnijeg i efikasnijeg obavljanja posla prikupljanja dokumentacije koja se nalazi van prostorija Odjeljenja za dokumentaciju. Prema navedenom izvještaju do 30. maja 2018 godine je skenirano za: Umjetnički muzej, 530 dokumenata; Etnografski muzej, 172 dokumenta; Istorijski muzej (Biljarda 73 dokumenta, Muzej kralja Nikole 149 dokumenata; Vladin dom 47 dokumenata; Odjeljenje za preventivnu konzervaciju (Atelje za tekstil 880 dokumenata; Atelje za papir 111 dokumenata). Komisija obavlja sukcesivno snimanje inventarskih knjiga kojima raspolaže Odjeljenje za dokumentaciju, od kojih su neke prilikom reorganizacije Muzeja predate Arhivsko-bibliotečkom odjeljenju, kao i knjige ulaska. Takođe je pokrenut postupak snimanja sveukupne dokumentacije Muzeja NOB-a (približno 15 tomova), a snimljena je i nova inventarska knjiga Muzeja NOB-a, inventarska knjiga Zbirke PTT-a i Tematsko-ekspozicioni plan stalne postavke Istorijskog muzeja „za period od paleolita do kraja XV vijeka nove ere“. Na zahtjev Državne komisije dostavljena su sledeća dokumenta: dokument br. 01-661/1 od 26. maja 1979. godine; zapisnici br. 01-1867/1 od 11. decembra 1973. godine; Muzej revolucije (br. 01-165/11 od 12. novembra 1975. godine); odgovor br. 01-1736 od 07. juna 2018. godine sa prilogom (tabelarni prikaz primopredaja), dopis rukovodioca Umjetničkog muzeja br. 01-1702 od 07. juna 2018. godine i akt br. 01-1731 od 07. juna 2018. godine sa tabelarnim prikazom primopredajnih zapisnika za Istorijski muzej (Vladin dom).

NMCG je prateću dokumentaciju dostavio uz Izvještaj Ministarstvu kulture.

Državna komisija je prvu, konstituitivnu sjednicu održala, po pozivu i u Ministarstvu kulture, 9. marta 2018. godine, kada je dogovorena metodologija rada Komisije i zatražena određena dokumentacija od Ministarstva kulture. Ministarstvo kulture je traženu dokumentaciju priredilo i procesuiralo u elektronskom formatu predsjedniku i članovima/icama državne Državne komisije, dana 9. marta 2018. godine.

Radi potpune podrške radu Državne komisije, održan je i sastanak sa ministrom kulture, 14. marta, a nakon toga druga sjednica 22. marta, u Ministarstvu kulture. U periodu između navedenih sjednica, Ministarstvo je na zahtjev Državne komisije, a u dogovoru sa direktoricom NMCG, pribavilo traženu dokumentaciju koja se odnosila na osnovne informacije o navedenoj ustanovi, i koja je dostavljena 22. marta.

Shodno Odluci o obrazovanju Državne komisije za nadzor nad postupkom revizije muzejskog materijala i muzejske dokumentacije Javne ustanove Narodni muzej Crne Gore (u daljem tekstu: Odluka), Ministarstvo kulture je obavljalo administrativno-tehničke poslove za potrebe Komisije, koji su se odnosili na pripremu i dostavljanje dokumentacije, zakazivanje i vođenje zapisnika sa sjednica, do pete sjednice, odnosno do 13. aprila 2018. godine, obezbjeđivanje prevoza članica/ova Komisije, priprema i arhiviranje dokumenata nastalih u radu Državne komisije, elektronsko dostavljanje akata i druge poslove.

Državna komisija je na trećoj sjednici od 30. marta 2018. godine, uradila i usvojila Poslovnik o radu Komisije za nadzor nad postupkom revizije muzejskog materijala i muzejske dokumentacije Javne ustanove Narodni muzej Crne Gore, br. 01-1517/3.

U periodu od stupanja na snagu Odluke, Državna komisija je do izvještajnog perioda održala 12 sjednica, obradila dostavljenu, relevantnu dokumentaciju, u direktnoj komunikaciji sa NMCG obradila podatke o radu revizionih komisija NMCG, i o istom sačinila Izvještaj, koji je dostavljen Ministarstvu kulture aktom br. 01-2495 od 19. juna 2018. godine, a koji je sastavni dio ovog Izvještaja.

Polugodišnji Izvještaj Državne komisije sadrži podatke o: istorijatu osnivanja/reorganizovanja NMCG; popisu korišćenih propisa, dokumenata i literature; genezi stanja i postojeće evidencije; aktivnostima; podatke od značaja za revizione komisije NMCG (rješenja o obrazovanju revizionih komisija, komentari o pravnom osnovu i njihovoj validnosti, metodologija rada, rezultati, saradnja sa Državnom komisijom, efekti dosadašnjeg rada revizionih komisija NMCG, problemi, rokovi, komunikacija sa predstavnicima: Arheološkog muzeja, Odjeljenja za dokumentaciju, Konzervtorske službe, Bibliotečko-arhivskog odjeljenja, podnosiocem krivične prijave, Akeksandrom Berkuljanom); nadzoru; zaključku i prijedlozima.

U postupku nadzora, Državna komisija je sakupila i obradila podatke koji se odnose na stepen usklađenosti postupka revizije u NMCG, u svim fazama, sa propisima, što podrazumjeva donošenje pravno valjanih rešenja o formiranju istih, metodologiju postupka revizije, kako bi se kroz nadzor državne komisije obezbijedili konačni rezultati revizije u pogledu stanja i broja muzejskih predmeta i muzejske dokumentacije, u skladu sa propisima i strukom, kako bi se izbjegla svaka sumnja u konačno dobijene rezultate revizija u NMCG.

U tom smislu, Državna komisija je zaključila sljedeće:

- Revizioni postupak u Umjetničkom muzeju, započeo je par godina ranije i Državna komisija ne može na pravi i pouzdan način pratiti prethodni rad ove Revizione komisije.
- U pogledu sastava Revizione komisije Državna komisija je stanovišta da kustos zbirke koja je predmet revizije, ne bi trebao da bude u poziciji da kontroliše samog sebe.
- Kako je NMCG, od 2014. godine bio u posjedu informacije da u njegovim fondovima nedostaje izvjestan broj predmeta, naveden i u aktu Uprave od marta 2016. godine, bilo je potrebno da se komisijama stavi u poseban zadatak provjera materijala koji ima status kulturnog dobra. Takođe, bilo je potrebno razjasniti razliku u broju predmeta prema rešenjima Uprave koji se odnosi na 28.768 sa statusom kulturno dobro i prema elaboratima koji se odnosi na 29.955, što čini razliku od 1.187. predmeta.

- Važno je naglasti da je od skoro svih revizionih komisija iznijeta primjedba na kratak rok za reviziju, dok sa druge strane treba konstatovati više nego dug vremenski rok u kojem kroz veliki broj formiranih komisija traju revizije u ovim muzejima.

- Za planove i metodologije rada koje su revizione komisije pripremile kao obavezujući dokumentat u postupku revizije, može se, uz određene primjedbe, konstatovati da su rađeni na način koji upućuje da će predmetni posao biti završen. Ono što je primjetno jeste da su metodologije rada, barem kada se radi o muzejima prilično različite, što upućuje na zaključak da se povodom izrade metodologija u NMCG, nije vodila nikakva rasprava, ili odredila zajednička strategija koja bi ova pitanja iskristalisala. Kada se radi o planovima rada, njih niko ne odobrava, i ne provjerava, niti je Državna komisija u posjedu podatka da je npr. nadležni pomoćnik direktora, dao saglasnost na metodologiju rada, ili direktor osporio neku od njih.

U konačnom, pitanje popisnih lista je pitanje koje je kod članova Državne komisije izazvalo najviše nedoumica. Sve revizione komisije konstatuju da su uradile popisne liste, ali kod nekih je ista rađena od strane kustosa, kod nekih uz konsultaciju dokumentacione službe, negdje na osnovu osnovnih listova, negdje uz pomoć NMCG-DATA, što jasno govori da na nivou muzeja nema zajedničkog stava po ovom pitanju. Pomoć u propisima koja uređuju ovo pitanje ne postoji, jer je Pravilnikom predviđeno da je prije revizije muzejskog materijala neophodno da muzej obezbjedi popisne liste muzejskog materijala, na osnovu knjige inventara pojedinih zbirki i evidencije smještaja, koje se formiraju iz elektronske baze podataka ili ispisuju iz dokumentacije.

Obaveza da komisija ima pet članova i da u njoj budu dokumentarista, konzervatori i kustosi odgovarajućeg profila je ispoštovana u rešenjima za reviziju dokumentacije, Umjetničkog i Etnografskog muzeja. Kada je u pitanju imenovanje Revizione komisije za Istorijski muzej, koji pored Stalne postavke, čine i fondovi Muzeja kralja Nikole i Njegoševog muzeja, zajedno sa Njegoševom rodom kućom, ne može se smatrati da je isto usaglašeno sa Pravilnikom. Naime, fondove Istorijskog muzeja čine pored ostalog arheološka zbirka, zbirke umjetničkih djela, etnografski materijal, pa se čini opravdanim zaključak da u ovoj revizionoj komisiji, nema članova odgovarajućeg profila, što je obaveza predviđena Pravilnikom.

Kada se radi o rješenju za formiranje Revizione komisije za sve oblike dokumentacije, navedene primjedbe koje se odnose na gore pomenute komisije stoje, osim ona koja se odnosi na popisne liste kojih u slučaju ove komisije nema, konstatuje Državna komisija, ali bi se u metodologiji rada, mogle predložiti neke dopune u odnosu na potrebu: da se prvo popiše sva postojeća dokumentacija u dokumentacionoj službi, koja bi po prirodi stvari morala biti u Dokumentacionoj službi, i koja je od neposrednog i posrednog značaja za formiranje kvalitetne dokumentacije i revizije muzejskog fonda.

Tek nakon što se završi taj postupak pregleda, evidentiranja i popisivanja ovih dokumenata, treba se pristupiti njegovom kopiranju, digitalizovanju i prikupljanju, da bi nakon toga u poslednjoj fazi trebalo pristupiti njenom istraživanju i sravnjivanju kako bi se izvelo konačno stanje prema svoj raspoloživoj dokumentaciji koja se nalazi u NMCG.

Navedenom metodologijom bi se postigla racionalnost i efikasnost u postupku revizije, i izvršila kvalitetna podjela aktivnosti, tako što bi postupak pregleda i odabira mogao i morao da se povjeri najiskusnijim i najstručnim kustosima, te se u ovoj fazi postupka ne bi gubilo vrijeme na digitalizaciji podataka, koju bi u kasnijoj fazi mogao da radi i stručni kadar, sa manje iskustva. Ovdje posebno treba naglasiti potrebu da se obavlja dupla provjera, koja podrazumjeva, da nakon jednog pregleda koji obavlja jedna grupa kustosa, istu dokumentaciju provjerava druga grupa kustosa, čime bi se izbjegla svaka mogućnost previda ili izostavljanja dokumenta.

Državna komisija je takođe konstatovala da revizije arhivske građe, bibliotečkog materijala, Arheološkog muzeja sa lapidarijumom i Njegoševe rodne kuće, nisu predviđene rješenjima o obrazovanju revizionih komisija NMCG, što se može smatrati propustom.

Dosadašnji način rada je za Državnu komisiju, opterećen brojnim prethodnim pitanjima, a prije svega stanjem dokumentacije u NMCG, koja ne može obezbjediti, i ni u kom slučaju garantovati, da će informacije i izvještaji koje budu uradile revizione komisije NMCG, dati jasnu i preciznu sliku o tome što se u NMCG nekada nalazilo, a što od toga nedostaje.

Druga pitanja, koja su se tokom rada u izvještajnom periodu nametala i problematizovala, od strane odgovornih lica sa kojima je Državna komisija imala razgovor, jesu značajna, a odnose se na pitanje kratkih rokova, velikog obima poslova i opterećenja drugim aktivnostima, nedostatka prostornih kapaciteta, nedostatka finansijskih sredstava, nepostojanje opreme i profesionalnog fotografa, i dr. pitanja od značaja za NMCG, ali ista nisu u nadležnosti Državne komisije.

Državna komisija insistira na stavu jednakog pristupa i vrednovanja svakog muzejskog predmeta sa statusom kulturno dobro, bez obzira da li se radi o kopijama, dokumentima, fotografijama ili muzejskim predmetima, i bez obzira na njihovu vrijednost sa aspekta sadašnje muzeološke perspektive i valorizacije kulturnog nasleđa.

Na osnovu dosadašnjeg rada, Državna komisija je u Izvještaju predložila sljedeće, i to da:

- Ministarstvo kulture donese Upustvo o reviziji muzejskog materijala i muzejske dokumentacije;
- se formira nova Komisija za reviziju svih oblika dokumentacije i evidencija muzejskih fondova;
- NMCG uspostavi primarnu dokumentaciju, prema važećem Pravilniku o načinu vođenja, vrstama i sadržaju dokumentacije o muzejskom materijalu;
- revizione komisije koje nastavljaju sa radom, dostave podatke sa kojom su dokumentacijom raspolagale na početku postupka;
- se revizijom muzejskih fondova u NMCG, kroz formiranje novih revizionih komisija, ili na drugi način obuhvate arhivski i biblioteki fond NMCG;
- se izmjeni i pravno upodobi rešenje o formiranju Revizione komisije za Istorijski muzej;
- se formira posebna Revizionna komisija za Njegošev muzej, koja bi obavila i reviziju muzejskog materijala Njegoševe rodne kuće na Njegušima;
- se formira posebna Revizionna komisija za materijal Arheološkog muzeja koji obuhvata Lapidarijum sa stećcima i materijal prikupljen istraživanjima i otkupom, a koji ne pripada Arheološkoj zbirci Istorijskog muzeja;
- se popiše i evidentira novootkupljeni neinventarisani muzejski materijal, koji nije upisan u Knjigu ulaska, a otkupljen je nakon 2014. godine;
- se iz sredstava namjenjenih NMCG za nabavku materijala uređaja i opreme za rukovanje, pakovanje i trajno pohranjivanje fonda NMCG, shodno projektu iz Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara, obezbijede neophodna sredstva za nabavku tablet uređaja, predsjedniku i članovima/cama Komisije (9 tablet računara za iznos do 4.000,00 eura);
- se prilikom revizije muzejske dokumentacije, vodi evidencija o tome gdje se tokom objedinjavanja dokumentacije ista nalazila i kojeg dana je priključena postojećoj dokumentaciji.

4. UTROŠENA SREDSTVA

Dosadašnje aktivnosti na realizaciji Zaključaka Vlade Crne Gore, nijesu podrazumijevale dodatna sredstva iz budžeta, odnosno, odnosile su se na redovne poslove Ministarstva kulture, Uprave i NMCG. Izuzetno, od navedenog, NMCG je kroz komunikaciju sa Ministarstvom kulture, participirao u prevozu članica/ova Državne komisije, nakon tri sjednice.

Ministarstvo kulture je 11. maja 2018. godine izvršilo uplatu dijela sredstava u iznosu od 16.000,00 eura, za realizaciju projekta Nabavka materijala, uređaja i oprema za rukovanje, pakovanje i trajno pohranjivanje fonda Narodnog muzeja Crne Gore - centralni i pomoćni depo, iz Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2018. godinu.

Napominjemo da je Državna komisija Ministarstvu kulture uputila zahtjeve br. 01-1517 od 5. aprila i br. 01-2021 od 28. maja 2018. godine, za iznalaženje mogućnosti isplate naknade za rad, a shodno članu 26 stav 5 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru. Shodno navedenom propisu, pitanje naknade za komisije i savjete ustanovljene posebnim zakonom ili odlukom organa lokalne samouprave, kao i komisije obrazovane za realizaciju projekata od državnog interesa, mogu se isplatiti, uz saglasnost Vlade Crne Gore, odnosno organa lokalne samouprave, po prethodno pribavljenoj potvrdi o raspoloživim sredstvima od strane Ministarstva finansija, odnosno nadležnog organa lokalne uprave za poslove finansija. Cijeneći značaj rada Državne komisije, Ministarstvo kulture je, postupajući po predmetnim zahtjevima, na osnovu akta br. 01-1517/2 od 28. maja 2018. godine, dobilo akt Ministarstva finansija br. 03-8684/1 od 4. juna 2018. godine, kojim je navedeno da Ministarstvo kulture raspolaže sredstvima u iznosu od 18.000,00 eura. Na osnovu izloženog, aktom br. 01-1517/4 od 15. juna 2018. godine Ministarstvo kulture je Vladi Crne Gore uputilo zahtjev za isplatu naknada Državnoj komisiji, na mjesečnom nivou u bruto iznosu od 1.400,00 eura, za obračunski period od 1. juna do 31. decembra 2018. godine, a koji nije razmatran.

5. OCJENA STANJA

Zaključci Vlade broj 07-3983 od 28. decembra 2017. godine za prvi polugodišnji izvještajni period, realizovani su u potpunosti, u dijelu zaduženja Uprave za zaštitu kulturnih dobara i Ministarstva kulture, uz napomenu da Državna komisija i NMCG, nijesu za svoje aktivnosti imali naznačeni rok.

Kada je u pitanju završetak revizije muzejskog materijala i muzejske dokumentacije, poslovi na utvrđivanju stanja i broja ukupnog muzejskog materijala, a po nalazima Državne komisije, nijesu se odvijali željenom dinamikom. Zapažena su određena odstupanja u pogledu rješenja o obrazovanju revizionih komisija, formiranja popisnih listi koje je, shodno članu 7 Pravilnika o načinu, postupku i rokovima revizije muzejskog materijala ("Sl. list Crne Gore", br. 19/11), NMCG bio dužan obezbijediti prije početka revizije muzejskog materijala na osnovu knjige inventara pojedinih zbirki, i evidencije smještaja, koje se formiraju iz elektronske baze podataka ili ispisuju iz dokumentacije.

Postupak revizije je bio otežan i usporen radi neadekvatne primjene propisa koji nijesu u potpunosti prepoznali složenu organizacionu formu NMCG, zbog čega je Državna komisija predložila izradu Uputstva o reviziji muzejskog materijala i muzejska dokumentacije. Cijeneći navedeno, a u odnosu na ovlašćenja, za izradu predloženog uputstva Ministarstvo kulture nema pravni osnov u Zakonu o muzejskoj djelatnosti, ali i ne obavlja poslove muzejske djelatnosti za koje je Crna Gora i osnovala, pored ostalih i NMCG. Navedeno pitanje uređeno je čl. 21 i 32 Zakona o muzejskoj djelatnosti, koji pored ostalog, uređuju i poslove revizije i matične djelatnosti,

u pogledu unapređenja stručnog rada, organizovanja stručnog i naučnog rada uz primjenu međunarodnih i nacionalnih standarda, a koji su, shodno osnivačkim aktima NMCG, njegova nadležnost. Poštujući uočeni nedostatak i preporuku Državne komisije, Ministarstvo kulture će uložiti dodatne napore da u saradnji sa Državnom komisijom i NMCG, podrži navedeni prijedlog, u cilju predviđenog okončanja aktivnosti iz Zaključaka Vlade Crne Gore.

Takođe, uočeno je da predmetne revizije komisije NMCG nijesu u potpunosti obuhvatile ukupan muzejski materijal, ali ni bibliotečku i arhivsku građu kojom raspolaže NMCG, te se može konstatovati da je isto neophodno urediti u narednom izvještajnom periodu.

Kada je riječ o pravnom provizorijumu u pogledu sprovođenja muzejske dokumentacije nakon donošenja Pravilnika o načinu vođenja, vrstama i sadržaju dokumentacije o muzejskom materijalu ("Sl. list Crne Gore", br. 53/11), a u odnosu na član 20, koji propisuje da će se danom stupanja na snagu ovog pravilnika muzejska dokumentacija, vođena po ranijim propisima, zaključiti sa posljednjim upisanim brojem, na osnovu izvršene revizije muzejskog materijala i muzejske dokumentacije, NMCG nije mogao istu sprovesti po navedenom pravilniku, upravo zbog toga što nije izvršio naznačene obaveze. Cijeneći navedeno, Ministarstvo kulture je u proteklom periodu, prioritetno nalagalo reviziju muzejskog materijala i muzejske dokumentacije. Dakle, novootkupljeni muzejski predmeti, kao i arheološki materijal koji je ušao u novoosnovani Arheološki muzej, nijesu upisani u još uvijek važeće knjige inventara, uz napomenu da ista nije nikada otvorena za Arheološki muzej.

Državna komisija je uspostavila određeni metod rada, koji je u izvještajnom periodu obuhvatio istraživanje brojne dokumentacije i uvid u konkretne poslove revizionih komisija i ostalih subjekata, čije su aktivnosti bile značajne za utvrđivanje stanja i prijedloga za naredni period. Takođe, značajno pitanje za dalji rad je i obezbjeđivanje naknade za rad Državne komisije, uz napomenu da se za isto sredstva moraju obezbijediti iz drugih izvora, a ne iz onih namjenjenih projektu Nabavka materijala, uređaja i oprema za rukovanje, pakovanje i trajno pohranjivanje fonda Narodnog muzeja Crne Gore - centralni i pomoćni depo, iz Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2018. godinu, koja se moraju trošiti isključivo namjenski u skladu sa ugovorom.

6. PRIJEDLOG MJERA

Radi obezbjeđivanja poslova na izvršavanju zaključaka Vlade Crne Gore, koji su poslovi od javnog interesa, potrebno je preduzeti sljedeće mjere:

1. Donijeti nova rješenja o obrazovanju komisija za reviziju svih oblika dokumentacije i evidencija NMCG, muzejskog materijala svih jedinica Istorijskog muzeja (Njegoševe rodne kuće, Muzeja kralja Nikole i Njegoševog muzeja), kao i za reviziju bibliotečke i arhivske građe, u roku od 15 dana od donošenja odluke Vlade Crne Gore o predmetnom Izvještaju.
2. Izraditi Uputstvo o reviziji muzejskog materijala i muzejske dokumentacije, kroz saradnju Ministarstva kulture, Državne komisije i NMCG, u roku od 30 dana od dana donošenja zaključaka Vlade Crne Gore.
3. Uspostaviti knjigu inventara u skladu sa propisima iz muzejske djelatnosti za novonabavljeni muzejski materijal Arheološkog muzeja, u roku od mjesec dana od dana donošenja zaključaka Vlade Crne Gore.
4. Organizovati doedukaciju zaposlenih NMCG na poslovima revizije muzejskog materijala i muzejske dokumentacije, kao i na poslovima stručne obrade muzejskih predmeta i vođenja

muzejske dokumentacije, u roku od 45 dana od dana donošenja zaključaka Vlade Crne Gore.

5. Da Državna Komisija odredi rok za završetak postupka revizije i utvrđivanja stanja, broja i vrijednosti muzejskog materijala i muzejske dokumentacije u NMCG, u roku od 30 dana od dana donošenja zaključaka Vlade Crne Gore.
6. Obezbijediti sredstva za rad Državne komisije.